

ר' עובדיה מברטנורא

כן תהיה רחבה לקבל אריח, והכי מפרש לה בגמרא: ד בריאה לקבל אריח. חזקה לסבול כובד האריח שלא תשבר. וכן הלכה: ה היתה של קש ושל קנים כו'. ר' יהודה קאמר לה, ולית הלכתא כוותיה: עקומה. שאין אריח יכול לנוח עליה, וכן עגולה אין אריח נח בה: אם יש בהקיפה. כלומר ואיזו היא מדת העגולה להכשיר, כל שיש בהקיפה שלשה טפחים, שצריכה חוט שלשה טפחים להקיפה סביב, בידוע שיש בה רוחב טפח אם תחלק, שכן מצינו בים שעשה שלמה (ד"ה ב' ד') עשר באמה משפתו אל שפתו עגול סביב וקו שלשים באמה יסוב אותו סביב, אלמא לכל אמה רוחב בעגול איכא שלש אמות היקף: ו לחיים שאמרו. לחיים שנחלקו בה רבי אליעזר וחכמים, דרבי אליעזר תרתי בעיני ולרבנן חדא, זהו שיעורן: גבהן עשרה טפחים. כשיעור גובה המבוי דאין גבהו פחות מעשרה טפחים. ואפילו היה המבוי גבוה הרבה דיו בלחי גבוה עשרה טפחים: ורבי יוסי אומר רחבן שלשה. דבעי דבר חשוב במחיצה. ואין הלכה

משנה ד

הקורה צריכה להיות רחבה כדי לקבל אריח, וכמו כן צריכה להיות ובריאה - חזקה כדי לקבל את כובד האריח שלא תשבר מחמת כובדו. רבי יהודה אומר: די שתהא רחבה כדי לקבל אריח, אף על פי שאינה בריאה - חזקה כדי לקבל את כובדו:

משנה ה

ומפרש רבי יהודה: אפילו אם היתה הקורה של קש או של קנים ואינה יכולה לקבל את כובד האריח - רואין אותה כאלו היא של מתכת שהיא יכולה לקבל את כובד האריח וכשרה. אם הקורה היתה עקמה והאריח אינו יכול לנוח עליה - רואין אותה כאלו היא פשוטה - ישרה, וכשרה היא. אם היא עגולה שהאריח אינו יכול לנוח עליה - רואין אותה כאלו היא מרבעת. כל חפץ עגול שיש בהקפו שלשה טפחים, בידוע שיש בו רחב טפח בקוטר עיגולו, ומכאן שקורה עגולה שיש בהיקפה שלושה טפחים - כשרה⁷:

משנה ו

לחיינו שאמרו להניח בכניסה למבוי כדי להתירו בטלטול, לרבי אליעזר לחי מכל צד, ולחכמים מצד אחד בלבד, גבהן צריך להיות עשרה טפחים - 80 ס"מ, ורחבן ועבין יכולים להיות אפילו פל שהוא. רבי יוסי אומר: רחבן צריך להיות לפחות

שלשה טפחים - 24 ס"מ:

ביאורים והרחבות

7. בגמרא (יד, א) למדין בשם רבי יוחנן, שחשבון זה נלמד משלמה המלך, שנאמר (מלכים א ז, כג): "ויעש את הים מוצק, עשר באמה משפתו עד שפתו עגל סביב, וחמש באמה קומתו, וקו שלשים באמה יסב אותו סביב" (הרי מקרא מפורש שדבר עגול שהיקפו שלשים אמות - רוחבו עשר אמות).

ר' עובדיה מברטנורא

כרבי יוסי: ז רבי יוסי אוסר. דחיישינן שמא תמות ולא הוי גבוהה עשרה ולא היב אדעתיה וסמיך עלה: ומטמא משום גולל. אם עשאן גולל לקבר מטמא לעולם אם נגע בו אדם וכלים כאהל המת, אפילו ניטל משם דכתיב (במדבר יט) וכל אשר יגע על פני השדה ודרשינן לרבות גולל ודופק. גולל הוא כסוי הקבר: ור"מ מטהר. טעמא דר"מ משום דקסבר כל מחיצה העומדת ברוח חיים אינה מחיצה. ואינה הלכה: ורבי יוסי הגלילי פוסל. דכתיב (דברים כד) וכתב לה ספר, מה ספר אין בו רוח חיים, אף כל שאין בו רוח חיים, ורבנן אי כתיב וכתב לה בספר כדקאמרת, השתא דכתיב וכתב לה ספר, לספור דברים הוא דאתא. והלכה כת"ק. [ואם כתב] לה גט בקרן של פרה ונתן לה את הפרה, דהשתא אינו צריך קציצה לאחר שנכתב, כשר. אבל אם לא נתן לה את הפרה אלא את הקרן, כיון שצריך קציצה, לא מגרשה ביה: ח ולא יהיו פרצות יתרות על הבנין. ואפילו הן פרצות קטנות פחותות מעשר, אם הפרוץ מרובה על העומד אינה מחיצה, ואף כנגד העומד אסור: כל פרצה שהיא כעשר אמות מותרת. ובלבד שהיא העומד רב עליה. אי נמי פרוץ כעומד, הוי מחיצה ואף כנגד הפרוץ מותר: יתר מכאן אסור. אפילו פרצה אחת יותר מעשר אוסרת כל ההיקף ואפילו העומד מרובה, דלא עבדי אינשי פתח יותר מעשר והוי פרצה. ודוקא דאין לה צורת פתח, אבל אית לה

משנה ז

כָּפֵל דבר שהוא גבוה עשרה טפחים ומעלה **עוֹשֵׂין לְחֵיָן** למבוי, **אֶפְלוּ בְדָבָר שֵׁישׁ בּוֹ רוּחַ חַיִּים** כגון בהמה או חיה, **וְרַבִּי יוֹסִי אוֹסֵר** להשתמש בבעלי חיים, שמא תמות הבהמה, ואז לא תהא גבוהה עשרה טפחים.

וּמְטַמְא - דבר שיש בו רוח חיים, מטמא אחרים **מְשׁוּם גּוֹלָל** - שאם עשאוהו מכסה לקבר או על המת, הנוגע בו טמא שבעת ימים, **וְרַבִּי מְאִיר מְטַהֵר** שלדעתו כל מחיצה העומדת ברוח חיים - אינה מחיצה⁸ **וְכוֹתְבִין עָלָיו גְּטֵי נָשִׁים** כלומר, כותבין גט על בעל חיים, כגון על קרן של פרה, ונותן לה **אֵת הַפְּרָה, וְרַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי פּוֹסֵל** גט שנכתב על בעל חיים, שנאמר (דברים כד, א): **"וְכָתַב לָהּ סֵפֶר"**, מה ספר אין בו רוח חיים, אף כל דבר שאין בו רוח חיים:

אופן הכשרת שטח כדי לטלטל בו בשבת

משנה ח

שִׁירָא שְׁחַנְתָּהּ בַּבְּקָעָה שהיא כרמלית, **וְהַקִּיפּוּתָהּ** לבקעה בערב שבת **בְּכֵלֵי בְהֵמָה** כגון מרדעות, אוכפים וכו' - **מְטַלְטְלִין בְּתוֹכָהּ** בשבת כרשות היחיד, **וּבְלֵבָד שִׁיחָא גְּדָר** זה גבוה עשרה **טַפְּחִים, וְלֹא יִהְיוּ פְּרָצוֹת יְתָרוֹת עַל הַבְּנֵין** - שאם נצרף את החלקים המגודרים ונצרף את המקומות הפרוצים, לא יהא הפרוץ מרובה על העומד.

כָּל פְּרָצָה שֶׁהִיא כְּעֶשֶׂר אַמּוֹת או פחות - **מְתָרְתָּ, מִפְּנֵי שֶׁהִיא כְּפֶתַח. יְתֵר מִכָּאן** -

הפרוץ מותר: יתר מכאן אסור. אפילו פרצה אחת יותר מעשר אוסרת כל ההיקף ואפילו העומד מרובה, דלא עבדי אינשי פתח יותר מעשר והוי פרצה. ודוקא דאין לה צורת פתח, אבל אית לה